N°. 462. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . » 5.50.

ZATURDAG 18 NOVEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De wedergeboorte van 't Instituut.

III.

Ook het »herstel« der *derde klasse* is den Minister VAN REENEN »wenschelijk« voorgekomen. De Minister wil, door dat herstel, het »treuren« doen ophouden van »zoo velen«, wie de vernietiging dier klasse bedroefd heeft. Of dat »treuren« moet gelijkgesteld worden met het pruilen van een kind, aan 't welk men een kostbaar speelgoed ontzegt, dan wel of de droefheid geregtvaardigd wordt door het nadeel, dat *het publiek belang* bij de vernietiging heeft geleden: hoe kan op die tweeledige vraag een treffender antwoord gegeven worden, dan door mede te deelen wat het Instituut zelf, in zijne eigene lofrede, opgeeft de uitkomsten van eene veertigjarige loopbaan te zijn geweest?

Wij nemen, derhalve, op nieuw de apologie van het Instituut ter hand en onderzoeken, wat de *derde klasse* roemrijks en nuttigs heeft gesticht.

Ook zij heeft, in de eerste plaats, als haar *eerste en voornaamste* roeping, »'s lands regering van gepaste voorlichting gediend«. Sedert haar bestaan heeft zij *achttien* malen aan die roeping voldaan. Het is gewis niet veel in getal: welligt, dat het weinige in aantal van wege de uitkomst en den aard der bemoeijing *veel* gewecst is *in gewigt?*

Laat ons zien (1).

Vóór den jare 1817 schijnt de *derde klasse* nog [illegible] *negen jaren* zijn althans verloopen alvorens men iets van haar verneemt. In het genoemde jaar heeft ze geadviseerd »over het bepalen van inscriptiën voor het monument te Soestdijk«, en daar deze arbeid vrij moeijelijk schijnt geweest te zijn, werd ze daarin geholpen door »de 2de en 4de klasse«. Veel handen maken den arbeid ligt. Dat die arbeid, ondanks die medewerking, afmattend was, wordt nog meer bevestigd, naardien de klasse nu *drie jaartjes* rust nam, om dan te adviseren »over de plaatsing der Javaansche oudheden van den heer REINWARDT«; er zijn, die meenen, dat men voor de ordonnantie dier voorwerpen geene »klasse« strikt noodig had, dat het welligt een bekwame stoffeerder had kunnen doen. *Twee jaren* slaap en daarop volgt eene ontwaking in den vorm van een advies »over de opgave van eenige punten van oudheden«; *drie jaren* rust en een advies »over de beantwoording van den Hr. HUMKERT van eenige vragen«; één jaar later »over het doen van nadere opgave eeniger(?) vragen voor den Hr. HUMKERT«; in het jaar 1827 een advies »op de geschriften van den heer von Siebold«; in 1828 een advies »over het onderzoek van een handschrift.« *Drie jaren* slaap en daarop volgt (1831) een advies »op het Nederd. en Japansch woordenboek van OVERMEER FISSCHER«; *vijf jaren* rust (1836) en een advies »op een verzoek van Dr. STEINER, om onderstand tot uitgave van een werk«; *twee jaren* doodslaap en een nieuw advies (1838) »op een verzoek van Dr. STEINER, om ondersteuning tot uitgave van een werk;« één jaar later (1839) advies of Dr. STEINER aan den Koning een aanhangsel van zijn werk zou mogen *opdragen*; *drie jaren* slaap (1842) en daarna een advies over een niet minder gewigtig punt van *algemeen belang*: »of Dr. STEINER een pracht-exemplaar van een zijner werken aan den Koning zou mogen *aanbieden*« !! ('t Komt ons voor: alsof de 3de kl. ten behoeve van den heer STEINER was ingesteld!); *twee jaren* siësta en een advies »op een werk van BAZIN«; nog eens *twee jaren* in dolce far niënte gesleten (1846) en een advies »op een werk van ISIDORE LÖWENSTERN«; eindelijk in 1847 adviezen »op een memorie over den Cimmerischen Bosphorus« en op een advies »over het vervaardigen van facsimilés.« Na 1847 is de derde klasse voor goed ingedut van haren afmattenden arbeid, om *door het subsidie* van den heer VAN REENEN in 1855 te worden wakker geschud.

Wat heeft *het publiek belang* voordeel gehad bij de beoordeeling van boekwerken, 't geen de taak van recenserende tijdschriften schijnt te zijn; *wat* bij de adviesen, of aan den Koning een boek mogt worden »opgedragen« of »aangeboden«? Wij wenschen die vragen, geboren uit de opgave der *feiten*, waardoor de derde klasse zich heeft doen kennen, wel te zien beantwoord; want van dat antwoord alléén *kan* en *mag* de beslissing afhangen, of de Natie op nieuw een deel der door haar zoo zuur opgebragte belastingen zal moeten afstaan aan een ligchaam, dat zich niet door nut, enkel door »officiëlen glans« onderscheidde?

Wij zagen in ons vorig artikel, hoe het Instituut roem droeg op de »voorlichting« en den »raad«, dien het aan particulieren heeft gegeven. Als curiositeit gaven wij, tabelsgewijs, al de elementen tot dien *roem*, voor zoover de tweede klasse betrof. Is het noodig, dat wij evenzoo handelen ten aanzien van de derde klasse? Wij gelooven het niet. Na het treffende voorbeeld, dat door ons gegeven is, meenen wij onze lezers naar de blz. 53—54 van het meermalen aangehaalde geschrift te mogen verwijzen. Het feit, dat de geheele »roem« van veertig jaren nog geen pagina beslaat, bewijst reeds, dat die »voorlichting« en die raad van de derde klassse even vruchtbaar geweest zijn als die der tweede. Wij geven zelfs de verzekering, dat de uitkomsten van dat gedeelte der roeping van de derde klasse nog schraler zijn geweest (zoo dit [illegible] treurende, mogelijk, [illegible], dan die van de tweede. Om echter een specimen van die vruchten te geven, melden wij, dat in veertig jaren tijds de »voorlichting« en de »raad« *tien*, zegge *tien malen* zijn gegeven, en dat de twee belangrijkste daarvan geweest zijn de volgende:

ONDERWERP.	UITKOMST (?)
De heer A. Wassenbergh, der klasse ten aankoop (?) aanbiedende eenige handschriften van wijlen haar medelid E. Wassenbergh.	Zonder inzage der stukken kon zich de klasse van hunne waarde niet overtuigen, en zij verzocht daarom de toezending. Hoezeer hij zulks aannam, gaf de voorsteller daaraan geen gevolg.
De heer H. W. Hoogkamer, proeven en berigten nopens de schilderkunst der Ouden, enz.	Een gemeenschappelijk verslag *dezer* en der *vierde* klasse.... *luidde niet geheel ongunstig.*

Wat een »raad«, wat eene »voorlichting«, wat eene heerlijke »uitkomst«... *in het publiek belang!*

Onder de rubriek »wenken en voorstellen« vinden wij een twaalftal verrigtingen van de *derde klasse* opgesomd (2), waarin we evenmin een »voorstel« als een »wenk« kunnen bespeuren. Wat die verrigtingen zelve betreft: zij hebben geleid *tot niets*, en meermalen is de klasse, na jaren arbeids, er al heel zonderling afgekomen. Een paar voorbeelden slechts: »Zij ondernam »een gemeenschappelijken arbeid aan de werken van »CICERO en besteedde daaraan menigvuldige vergade-»ringen.« Waar is de vrucht van die vergaderingen gebleven?

Een handschrift van TITSINGH over Japan »was te opmerkelijk om er zich niet mede onledig te houden«. Perfect. De klasse had alles klaar gemaakt, om dat handschrift te publiceren; en ziet, daar komt een Fransch uitgever, die niet »beschermd« wordt door de Regering, die geen halve cent subsidie krijgt: een dood-eenvoudig Fransch boekverkooper, en geeft, nog vóór het Instituut, eene vertaling van dat handschrift »op eigen houtje« uit. De klasse had zich voor niet afgesloofd en, zoo als zij zelve zegt: »de vele gedane nasporingen waren vruchteloos gemaakt!« (3)

Nog een staaltje. — In de boekerij te Dresden is voorhanden »eene verzameling van brieven door Hugo »de Groot in 1643 aan J. APPELBOOM, Zweedsch koop-»man te Amsterdam, geschreven.« Die verzameling werd door de klasse verheven tot den rang van »handschrift« en nu was alles in de weêr, om van dat »handschrift« een »afschrift« te bekomen. De lieve hemel weet, hoeveel latijnsche brieven daarover geschreven werden; hoeveel briefport de Natie daarvoor heeft betaald. Wat was de uitkomst? Voor de veel vuldige kennis der *derde klasse* en voor het publiek belang eene zeer schitterende. Na jaar en dag kwam aan 't licht, wat men reeds den eersten dag had kunnen weten..... *de verzameling was* GEDRUKT !! (4)

»Waar dergelijke feiten spreken, is geene woorden-»praal noodig« aldus zegt het Instituut (5) en wij zijn het daarmede volkomen eens. Waar *zulke* feiten spreken, behoeft het *nut* evenmin als de *noodzakelijkheid* van het herstel des Instituuts op ernstige wijs bestreden te worden.

Wanneer wij die feiten nagaan, dan komt bij ons het vermoeden op, dat CHARLES DICKENS, welligt, de derde klasse van het Instituut voor oogen zal gehad hebben, toen hij PICKWICK (6) een antiquarischen steen deed ontdekken, waarop het volgende gegrift stond:

+
D I T I S
B I L S T
U M
P S S Y
N M
E R K

»Er werden vergaderingen belegd, om het geschrift »te ontcijferen; PICKWICK schreef er verhandelingen »over; drie oude heeren onterfden hunne zonen, omdat »deze de oudheid van het geschrift loochenden en een »dweepziek liefhebber der oudheidkunde stierf van »verdriet, omdat hij de beteekenis der geheimzinnige »letteren niet kon doorgronden. PICKWICK werd door »zeventien geleerde genootschappen, waaronder eenige »buitenlandsche, tot honorair lid verkozen (en had »DICKENS hier op het oog de glorie, die het instituut »er in stelt, dat het *vier* brieven van buitenlandsche »geleerden heeft ontvangen?) enz.« Wat beteekende echter het geschrift? Zekere BILL STUMPS, die geene inlichtingen had erlangd van »eene commissie van taalzuivering« of het »Algemeen woordenboek« van het instituut niet heeft kunnen raadplegen, had in een ledig uurtje, in zijne gebrekkige taal op den steen gegrift de woorden: + *dit is Bill Stumps zijn merk!*

Jammer, dat SAMUEL PICKWICK geene rijkssubsidie van de Nederlandsche regering heeft aangevraagd!

(1) In de meermalen aangehaalde officiële brochure, bl. 39—40.

(2) Bl. 77—78.
(3) Bl. 78.

(4) Ibid. bl. 78.
(5) Bl. 9.
(6) Lotgevallen en ontmoetingen van Samuel Pickwick en zijne reisgenooten, I, bl. 153—162.

Reeds vroeger deden wij zien, dat ook *de Utrechtsche Provinciale Stads-Courant* (een ministerieel orgaan) zich kant tegen de opvoering der Staats-uitgaven en alzoo de voorgedragen begrootings-wetten bestrijdt.

Heden doet zij het op nieuw, o. a. in de volgende bewoordingen:

Wij maakten onlangs opmerkzaam op den verkeerden weg, dien, naar onze wijze van zien, door het Ministerie is ingeslagen, bij de hangende staatsbegrooting.

Op alle Hoofdstukken bespeurde men namelijk verhooging van het cijfer der uitgaven, zoodat, volgens het voorloopig verslag der Commissiën van Rapporteurs dd. 30 October 1854, als *onbetwistbare, maar treurige waarheid*, moest erkend worden, dat de inkrimping, die bij en na de Grondwetsherziening van 1848 in de Staatshuishouding heeft plaats gehad; — dat het offer destijds door de Kroon gebragt; dat de vermindering van meer dan een millioen, die men sedert gelukkig genoeg geweest is, door amortisatie van schuld in den rentelast te brengen, al meer en meer overschaduwd worden door de verhooging van andere Staatsuitgaven; dat wij, bij al die verminderingen,

nu bijna weder zoover zijn als vóór 1848; dat wij, derhalve, gelijk wij vroeger zeiden, tot den goeden ouden tijd der *déficits* schijnen te moeten teruggevoerd worden!

Wel zijn dit treurige waarheden en verspelen wij aldus de voordeelen, die wij anders uit onzen gunstigen toestand konden trekken. Het publiek wijte dit echter geenszins aan de beginselen in 1848 gehuldigd, maar veeleer aan eene onjuiste toepassing daarvan. Wat heeft men nu echter, bij dergelijke vermeerdering der Staatsuitgaven, en blijkbare onzuinigheid van beheer te denken van Regeringsvoorslagen tot vermindering van sommige der op het volk drukkende belastingen? Ons geven zij den indruk eener *contradictie* of tegenspraak, wij keuren ze in allen gevalle hoogst onvoorzigtig en ongeraden. Waar men — hetzij dan *met* of *zonder* goede redenen — de uitgaven jaarlijks *vermeerdert*, is het eene dwaasheid lasten *te verminderen*. Het schijnt ons eene wijze van handelen, bestemd, om het volk welligt een tijd lang te verbijsteren en van het ware spoor te brengen, maar niet minder, om te spoediger tot werkelijke *déficits* te geraken.

Inderdaad: de *Utrechtsche Courant* heeft geen ongelijk, als zij het inconsequent noemt, wanneer men *uitgaven* vermeerdert en *inkomsten* vermindert. Zij merkt dan ook, in het vervolg van haar artikel, te regt, op, dat de constitutionnele partij (ofschoon daarmede niet instemmende) in elk geval rationeel en consequent handelt, door 1o. bij vermindering van *inkomsten*, ook aan te dringen op vermindering van *uitgaven*, en 2o. niet bij halve maatregelen te blijven stilstaan, zoo als de *Utrechtsche Courant* het voorstel tot afschaffing der 25 opcenten noemt.

Overigens is de *Utrechtsche Courant* gekant tegen *elk* voorstel tot vermindering van lasten. Zij staat het, blijkens door niemand verdedigd stelsel van den oud-Minister van Financiën, VAN DOORN, voor, om namelijk enkel en alléén te amortiseren, en zoo doende alleen toekomende geslachten te doen voordeel trekken van de gelukkige uitkomsten, reeds *nu* verkregen.

Wij twijfelen, of de *Utrechtsche Courant* groote sympathie bij de verkondiging van dat stelsel, waardoor de portefeuille aan de handen des heeren VAN DOORN is ontglipt, zal opwekken.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Het nieuws door de *Sinaï* aangebragt, is het punt, waarop thans de algemeene aandacht gevestigd is. Onze lezers zijn reeds bekend met den korten inhoud dier berigten. Het meest belangrijke gedeelte daarvan is datgeen, hetwelk betrekking heeft op de gebeurtenissen, die, naar men vermoedde, op den 5den moesten hebben plaats gehad. Die dag was inderdaad bestemd tot het doen van een uitval; alle voorbereidselen waren daartoe genomen, de kolonnen gevormd, en de bevelhebber dezer kolonnen reeds aangewezen (Prins Napoleon). Maar latere berigten die door middel van den telegraaf nog vroeger dan door de *Sinaï* in het Westen zijn aangekomen, hebben doen zien, dat de verwachtingen, welke men ten deze had, niet verwezenlijkt zijn geworden.

De Russische generaals, door spionnen voorzeker met dit voornemen der geallieërden bekend gemaakt, hebben dien dag den bekenden aanval tegen de Fransche belegerings-linie ondernomen, en den uitval der bezetting van Sebastopol doen plaats hebben, waarvan de depêches van prins Menchikoff en generaal Canrobert melding gemaakt hebben.

De uitkomst van dat iniatief, door de Russen genomen, heeft echter geenszins beantwoord aan de verwachting, die zij daarvan hadden. Het blijkt toch uit de depêche van prins Menchikoff zoowel als uit die van generaal Canrobert, dat de Russen niets tegen de liniën van de geallieërden konden uitrigten; dat de Engelschen, geholpen door een gedeelte der divisie Bosquet, met kracht den aanval hebben afgeweerd, en dat de Franschen ook van hunne zijde de bezetting van Sebastopol binnen de muren dier vesting goed hebben weten terug te drijven. Mogt nu al deze dubbele aanval der Russen mislukt zijn: het is aan den anderen kant niet te ontkennen, dat prins Menchikoff, in een enkel opzigt zijn wensch heeft verwezenlijkt gezien. Niet alleen toch, dat de bestorming op den 5den geen plaats gehad heeft, maar zij is zelfs eenige dagen vertraagd geworden.

Wij hebben gister reeds medegedeeld eene depêche uit St. Petersburg van 15 dezer, waarin gemeld wordt, dat de belegeringswerken geregeld voortgezet worden. Daarin wordt volstrekt geen melding gemaakt van eene bestorming, maar integendeel gemeld, dat de belegeraars zich voornamelijk bezig hielden met het versterken van de linkerzijde hunner stelling, hetgeen zoo al niet eene vertraging in de belegering, dan toch een uitstel van den algemeenen aanval tegen de vesting aanduidt. Die maatregel is ook zeer goed te verklaren. De geallieërden willen, voorzeker, alvorens een aanval te doen het geheel onmogelijk maken, dat de Russen hun linkerflank aantasten.

Aldus was, volgens de depêche van prins Menchikoff den stand van zaken op den 8 dezer; en hierdoor verliezen de berigten van den 3den door de *Sinaï* aangebragt een gedeelte hunner belangrijkheid. Het verdient niettemin opmerking, dat die berigten een allerakeligst tafereel ophangen van den toestand van Sebastopol tot op dien dag. En sedert kan die toestand niet dan verergerd zijn. Aangenomen nu ook eens dien opzigte overdrijving in de berigten van de Sinaï, zal toch de waarheid zelve, ontdaan van alle overdrijving, nog niettemin verschrikkelijk zijn.

Van vele zijden wordt het gemis van officiële mededeelingen der Westersche mogendheden verkeerd uitgelegd, en maakt men van die omstandigheid gebruik om de goedgeloovigen diets te maken, dat de Russen groote vorderingen maken. Wij achten het uit dien hoofde raadzaam onze lezers te verwijzen naar eene telegrafische depêche uit Parijs, voorkomende in ons nommer van eergisteren, waarin medegedeeld wordt: »De *Moniteur* meldt, dat de telegrafische linie over Bucharest en Kronstadt door het breken van den draad afgebroken is. Van daar dat de berigten uit het Oosten, sedert drie dagen ten achteren zijn. Men hoopt die linie spoedig te herstellen.«

Bij den wanhopigen en hardnekkigen tegenstand, welke Sebastopol biedt, aan de eene, en de dagelijks toenemende getalsterkte van het Russische leger aan de andere zijde, hebben de regeringen van Frankrijk en Engeland, teregt, de noodzakelijk ingezien om het leger der geallieerden, zoo veel mogelijk, te versterken. Een groot aantal troepen vertrekt dan ook dagelijks, en men neemt de noodige maatregelen om het leger der geallieerden binnen kort nog meer versterking toe te voegen. Engeland schijnt vast besloten om alle inspanning en opoffering te doen. Reeds zijn vier zeer groote schepen, die ieder duizend man kunnen bevatten, tot vervoer van troepen aangewezen. De *Morning Herald* kondigt eene nieuwe ligting aan. Der milicie zal het vrij staan hare diensten aan te bieden voor de garnizoenen van Gibralter, Malta en de Jonische eilanden, opdat het grootste gedeelte der geregelde troepen in staat zij zich naar de Krim te begeven. In eene telegrafische depêche uit Marseille leest men: 2000 man met paarden en voorraad zijn den 11 te Malta aangekomen. Het fransche stoomschip *le Suffren* is te Constantinopel aangekomen. In eene andere telegrafische depêche, mede uit Marseille, leest men: Een groot aantal artillerie, troepen, 30 stukken met zich voerende staat op het punt om uit Frankrijk naar Turkije in te schepen. Te Marseille en te Toulon zijn alle toebereidselen gemaakt om tegen het eind dezer maand nog eene zevende en achtste afdeeling te doen vertrekken.

De nieuwe stoomboot *Royal-Albert* van 500 paardenkracht zal eerstdaags 1,500 à 2000 man naar het Oosten vervoeren. Dat voortreffelijk vaartuig bevat 120 kanonnen. Zeer vele paarden worden thans in Engeland aangekocht, ten einde aan te vullen het verlies, dat de Engelsche kavallerie in 't Oosten geleden heeft. Men schat het cijfer der versterkingen op 7,000 man.

Het gerucht loopt, dat het Fransche gouvernement 100,000 man naar het Oosten zou zenden, en dat de Engelsche regering niet bij magte om voor het tegenwoordige een gelijk aantal te kunnen leveren door belangrijke subsidien tot deze nieuwe verzending bijdragen zou. Het is slechts een gerucht, maar zeer veel pleit voor de juistheid daarvan. Men voegt er zelfs bij, dat dit de hoofdzakelijke reden is der reis van Lord Palmerston naar Parijs.

Uit Spanje niets nieuws. De belangrijke discussien in de Cortes zullen eerst tegen het einde dezer maand een aanvang nemen. De toestand van dat land wordt zeer verschillend beoordeeld. De meesten zien in de benoeming van San-Miguel tot voorloopigen president van de Cortes, een nederlaag voor den hertog der overwinning en het bewijs, dat Koningin Isabella van deze vergadering niets te duchten heeft; anderen echter, zonder te ontkennen, dat de benoeming van gen. San-Miguel eene gunstige beteekenis heeft voor de handhaving der kroon en de dynastie van Isabella II, gelooven niettemin, dat Espartero een belangrijken invloed zal blijven uitoefenen op de Cortes; zóó zelfs, dat hij niet veel moeite zou behoeven te doen om tot regent benoemd te worden en de jonge Prinses van de Asturien op den troon te doen plaatsen.

Men wil, dat de Cortes Espartero zelfs *daarin* gedwee zouden volgen. Wij willen niet onderzoeken hoe ver die meening al dan niet juist is; maar wij hopen, én voor Espartero zelven én voor Spanje, dat de Hertog der overwinning niet beschikken zal over al den invloed, dien hij kan uitoefenen om zulke eerzuchtige plannen te verwezenlijken, en dat hij zal inzien dat het voor hem eervoller en roemrijker is, den troon van Isabella te schragen dan zich zelven tot regent te doen benoemen. Het Engelsche parlement is, volgens gewoonte door de Koningin geprorogeerd van 16 November tot 19 December e.k. De verkiezingen voor den Zwitserschen bondsraad zijn gunstig voor de regering.

Het nieuws uit Rio de la Plata loopt tot 3 October. In de maand September is niets belangrijks voorgevallen. Generaal Florès heeft den 8 September Montevideo verlaten. De uitvoerende magt is tijdelijk opgedragen aan den heer Chacarro, president van den Senaat.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG 17 NOVEMBER.

De Voorzitter deelt mede dat de commissien van rapporteurs gereed zijn met de eindverslagen over hoofdstukken X en XI der Staatsbegrooting voor 1855. De discussien daarover zijn bepaald na afloop van die over de andere hoofdstukken.

Door de afdeelingen zijn benoemd tot rapporteurs over het wets-ontwerp nopens het regt van vereeniging en vergadering, de heeren: van Lynden, Wintgens, Meeussen, van Lennep en Thorbecke.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over de vraag tot het in overweging nemen van het voorstel van den heer Wintgens, tot instelling van gezondheidsraden.

De heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE doet uitkomen, dat de vraag over eene prise en consideration niet moet ontaarden in eene bloote formaliteit. Z. i. moet tot geene in overweging-neming besloten worden, zonder grondige redenen, die een nader onderzoek billijken. Hij is niet gunstig gestemd voor het voorstel zelf, doch hij zal voor de in overweging neming stemmen, omdat de zaak onderzoek vereischt, omdat het een aangelegen onderwerp is, en omdat het leiden kan tot regt verstand van art. 135 der gemeentewet. Al mogt dan ook het voorstel zelf later afgestemd worden, dan zal het toch voor het vervolg zijne nuttige zijde hebben, dat er een onderzoek heeft plaats gehad, en daarom is hij voor het in overweging nemen.

De heer WINTGENS dankt den spreker en is tevens verheugd over het verslag, waaruit blijkt dat de groote meerderheid zich voor het in overweging nemen verklaard heeft. Hij hecht daaraan veel, alleen om het gewigt der *zaak*, het toezigt namelijk over de woningen der minvermogenden. Het onderwerp is van belang, wij zijn daarin ten achteren bij het buitenland. Hij staat vervolgens stil bij eenige bedenkingen in het verslag voorkomende, waartegen hij zijne antwoorden overstelt. Er wordt o. a. aangemerkt, dat er reeds plaatselijke commissien van geneeskundig onderzoek bestaan en dat dus de raden van gezondheid noodeloos zijn. Spr. antwoordt, dat dit niet zoo is; de bedoelde commissien zijn voor de *medische* policie, maar niet voor de *gezondheids*-policie. Ook merkte men op, dat door art. 135 der Gemeentewet reeds in dit onderwerp voorzien wordt; doch naar Spr. meent, is die bewering ongegrond; de gemeentebesturen hebben, z. i., die magt niet. De bevoegdheid, bij art. 135 gegeven, is ook niet onbegrensd. Het is ook de vraag, of de gemeentewet zoodanige inrigtingen van *zelfstandige* ligchamen toelaat. Doch gesteld dit ware zoo, dan heeft de raad nog geene genoegzame middelen van bedwang, om er uitvoering aan te geven. Hij verdedigt wijders het voorstel tegen nog eenige andere bedenkingen.

In stemming gebragt wordt met 57 tegen 2 stemmen tot het in overweging nemen van het voorstel van den heer Wintgens besloten. Tegen de heeren Taets van Amerongen en Hoffman.

Aan de orde van den dag is de beraadslaging over de vraag nopens het in overweging nemen van het voorstel der heeren van Hoëvell c. s., tot afsc affing van den accijns op de brandstoffen.

De MINISTER VAN FINANCIEN vraagt het woord. Hij doet dit te niet om zich te mengen in de beoordeeling der vraag over het in overweging nemen van het voorstel, maar om het standpunt der Regering ten aanzien van vermindering van belasting aan te wijzen. De Regering zou zich gelukkig achten, wanneer zij, nu reeds, dieper ingrijpende voorstellen tot ontheffing had kunnen doen. Wat zij heeft voorgedragen is geschied na rijpelijk onderzocht te hebben, wat geschieden kon, en die voordragten toonen tevens, dat de Regering doordrongen is van de zucht om zoo ver te gaan als zij vermeende, dat geschieden kon [illegible] omstandigheden dit gedoogen, verder te gaan. De Minister ontvouwt voorts de redenen, die haar beletten nu reeds verder te gaan. Zij liggen vooral in de politieke omstandigheden van het buitenland. Niemand toch kan bepalen hoe ver die omstandigheden zullen gaan en welken middelijken invloed zij zouden kunnen uitoefenen op den toestand van ons vaderland. Zal men zich nu, onder zoodanige omstandigheden, van de beschikbare middelen ontdoen of de hand leenen aan een stouten greep in onze inkomsten? Zulk een zware verantwoordelijkheid mag de Reg. niet op zich laden. Doch, zoo de Reg. thans vermeent niet verder te mogen gaan, meent zij echter, bij de uiteenloopende gevoelens, die er ten aanzien van vermindering van belastingen bestaan, te kunnen verklaren: dat, zoodra de politieke toestand van Europa zal toelaten, dat men de toekomst gerust te gemoet kan gaan, de Reg. zich haasten zal op den weg van vermindering van lasten voort te gaan, en dat alsdan de afschaffing van den accijns op de rogge in verband tot verbetering in de heffing van den accijns op de tarwe, het eerste zal zijn, dat de Reg. voorstellen zal, onafhankelijk van andere mogelijke verbeteringen omtrent toepassing of uitvoering van het belastingstelsel.

De heer VAN NISPEN is vóór de prise en considération uithoofde van het gewigt der zaak, maar is omtrent het voorstel zelf niet gunstig gestemd. Zoo hij dus voor de overweging stemt, wil hij daar niet uit afgeleid hebben dat hij ingenomen zou zijn met het voorstel zelf en dat wel omdat hij behoort tot dat niet onaanzienlijk getal leden, waarvan het verslag zegt, dat zij de voorkeur niet geven aan de afschaffing van den accijns op de brandstoffen, maar veeleer aan die op het gemaal, althans voor zooveel de rogge betreft. Overigens verklaart hij niet te deelen de motieven, zoo even door de Regering bijgebragt ten einde die afschaffing tot een meer verwijderd tijdstip te verschuiven, maar is veeleer van oordeel, dat dergelijke consideratien als door den Minister zijn bijgebragt ophouden, daar waar de billijkheid gebiedt de geringere klassen te gemoet te komen in de aanschaffing der noodzakelijkste levensmiddelen.

De heer VAN LENNEP heeft kortelijk de redenen opgegeven, waarom hij, schoon tegen het voorstel zelf gestemd, echter aan het in overweging nemen zijne goedkeuring kan schenken.

De heer DE KEMPENAER heeft 5 gronden bijgebragt, die hem tegen de prise en consideration zullen doen stemmen. Die redenen zijn een voor een door den heer THORBECKE (mede-voorsteller), beantwoord en wij plaatsen dus, tot vermijding van herhaling, bedenking en antwoord naast elkander.

De *eerste* reden tegen de overweging van het voorstel vond de heer de K. daarin, dat het min voegzaam was van het regt van initiatief gebruik te maken met betrekking tot afschaffing van belastingen. De overleggingen daaromtrent

moeten van het ministerie uitgaan. Het ministerie moet weten te beoordeelen hoever het gaan kan. Verklaart het ministerie niet te kunnen overgaan tot afschaffing, dan is een voorstel uit den boezem der kamer tot afschaffing, eene poging om wantrouwen tegen het ministerie te verwekken; dan is dat grijpen naar de teugels van het bewind; dan is dat zich [illegible] in de plaats van dat bewind.

Hierop antwoordt de heer THORBECKE dat een eenvoudig beroep op de Grondwet voldoende is, om deze redenering te wederleggen. De Grondwet maakt geen onderscheid tusschen voorstellen der Regering, en voorstellen der Kamer. Zij stelt beiden op gelijke lijn, en beperkt zeer zeker het initiatief der Kamer niet. Maar, zoo ooit van beperking sprake kon zijn, dan zeer zeker zou dit nimmer kunnen betreffen een onderwerp als ten grondslag ligt aan het gedane voorstel namelijk tot afschaffing van belastingen. Zoo ooit, dan is de vertegenwoordiging juist geroepen om toe te zien op de belastingen, die van de Natie worden geheven, en zoo het der Kamer voorkomt dat herziening van het belastingstelsel noodzakelijk is, zoo zij overtuigd is, dat er verandering moet aangebragt worden, dan zou zij haar pligt verzaken, zoo zij van het grondwettig regt van initiatief geen gebruik maakte. Onder zoodanige omstandigheden dus, is het gebruik maken van het regt van initiatief niet alleen geoorloofd maar zelfs pligt.

2o. De *tweede* grond, van den heer DE KEMPENAER was ontleend aan het gebeurde ten verleden jare met het voorstel der negen leden. Eerst heette dat voorstel gedaan te zijn in het uitsluitend belang der mindere klassen. Toen dat bestreden en door de voorstellers toegegeven was, kwam men er ten slotte voor uit, dat de strekking was het schieten van eene bres in het stelsel der accijnsen. Er was dus een nevendoel bij dat voorstel, en Spr. vreest, dat ook hier een dergelijk bijoogmerk bestaat; dit is daarom eene nieuwe reden voor hem, om tegen de in-overweging-neming van zoodanig voorstel gestemd te zijn.

Daartegen deed de heer THORBECKE opmerken, dat die voorstelling van het gebeurde ten vorigen jare zeer afwijkt van hetgeen, met sprekers herinnering overeenkomt. Meer nog. Hij ontkent bepaaldelijk de voorstelling door den heer de Kempenaer van de zaak gegeven. Hij ontkent vooreerst, dat de voorstellers ooit zouden hebben toegegeven, dat door hun voorstel, ware het aangenomen, de mindere klassen niet zouden zijn gebaat geworden en hij ontkent ten tweede dat de voorstellers zouden bedoeld hebben het accijnsstelsel in zijn geheelen omvang af te breken. Neen, zij waren doordrongen daarvan, dat er behoefte bestond aan verbetering van het belastingstelsel: eene behoefte waarop reeds was gewezen in het adres van antwoord der Kamer in 1849, eene verbetering, die de voorstellers meenden, dat moest aanvangen bij de accijnsen, en vooral bij die accijnsen, die de ontwikkeling van de productieve krachten der bevolking belemmeren. Ongegrond is dus de bewering dat toen een [illegible] doel zou zijn verborgen geweest.

3o. Ten derde zeide de heer de Kempenaer, dat hij tegen de overweging was, uithoofde van den indruk, dien de rede van den Minister van Finantien, bij de aanbieding der begrootingswetten, op hem had gemaakt. Die rede had hem bevestigd in de overtuiging, dat de Regering niets meer doen kan, en dat het gewaagd en roekeloos zou zijn in de bestaande omstandigheden verder te gaan.

Daarop repliceerde de heer Thorbecke, dat die rede van den Minister van Fnancien den voorstellers juist niet heeft overtuigd, waarvoor zij de gronden hopen uit een te zetten bij de beraadslaging over het voorstel zelf.

4o. De omstandigheden, zoo ging de heer DE KEMPENAER voort, zijn sedert niet verbeterd. Het vooruitzigt van grootere behoeften, die in het belang van den Staat in het vervolg noodig zouden knnnen zijn, is niet opgeheven; integendeel: de gewisselde stukken over de begrooting leveren het bewijs, dat er al zeer ligt groote behoeften en vermeerderde uitgaven kunnen ontstaan.

Hierop antwoordt de heer Thorbecke, dat juist door die omstandigheden, sedert de aanspraak des Ministers van finantien gebleken, de pligt te sterker zal uitkomen om mede te werken tot vermindering van lasten en dat ook die redenen zullen ontvouwd worden bij de behandeling van het voorstel zelf.

5o. heeft de heer de Kempenaer bemerkt, dat voorstellen tot afschaffing van belastingen, beweging, verwarring en [illegible] in den lande veroorzaken en hij wil dat voorkomen [illegible] heeft, en ook daarom verlangt hij niet over te gaan tot de overweging.

De heer THORBECKE heeft daarop dit antwoordt: 1o. Dat zoo ooit, er zeer zeker thans geen sprake kan zijn van een uitstekend populair voorstel; zoo de voorstellers dat bedoeld hadden: zij zouden gekozen hebben het gemaal, zoo al niet geheel, dan ten deele voor zoover betreft den accijns op de rogge. De voorstellers hebben zich daarvan onthouden. Zij doen een bij uitstek gematigd voorstel en zullen die meening insgelijks toelichten bij de beraadslaging over het voorstel zelf. Zij hebben, wel verre van naar populariteit te streven, de publieke zaak gesteld boven zucht naar populariteit. Maar 2o. Indien door dit voorstel zou kunnen worden te weeg gebragt, wat de heer de Kempenaer vreest, namelijk verwarring, beweging en onrust, dan gelooft Spr. dat bij nader overleg, de heer de K. zelf niet kan willen, buiten de gelegenheid te zijn, om het voorstel zelf te wederleggen en aan te toonen, dat het voorstel niet zal te weeg brengen, hetgeen de voorstellers zich voor oogen stellen. Men breke dan de gevaarlijke strekking door wederlegging, niet door onderdrukking van het onderzoek.

Niemand meer het woord gevraagd hebbende, wordt de in overweging-neming in omvraag gebragt en *aangenomen* met 53 tegen 5 stemmen. *Tegen* de heeren Hoekwater, Schimmelpenninck v. d. Oije, Taets van Amerongen, Kien en de Kempenaer.

Daarna heeft de heer VAN NISPEN verlof gevraagd en bekomen, om Maandag, vòòr de deliberatiën over de begrooting, vragen te rigten tot den Min. van Binn. Zaken over den toestand, waarin een onzer rivieren zich bevindt, ten gevolge der werken van de Rijnsp.-maatschappij, en welke maatregelen de Regering genomen heeft of nemen wil, om de belemmeringen weg te nemen, welke door die werken zouden kunnen ontstaan met betrekking tot den afvoer van water of ijs, bij den naderenden winter?

Eindelijk heeft de heer THORBECKE aan de centrale afdeeling op het belang gewezen, dat er bestaat in een spoedig onderzoek van het voorstel der 5 leden als in naauw verband tot de wet op de middelen en lijnregt overstaande tegen het voorstel der Regering tot wegneming van 23 opc. op het gemaal. Hij beveelt én aan de centrale afdeeling én aan de kamer een spoedig onderzoek dringend aan.

Na dat eenige rapporten op petitien uitgebragt waren, is de vergadering gescheiden.

's Gravenhage, 17 November.

De Minister van Finantien heeft den 2den November aan de heeren arrondissements-directeurs der directe belastingen enz., doen afgaan de volgende missive:

„Volgens de wet van den 9den September 1853 (Stbl. n°. 101), blijft het den Koning voorbehouden, ook de landbouwersgereedschappen van nieuwe uitvinding, of die, welke hier te lande niet vervaardigd worden, tegen het regt van 1 per cent der waarde, ten invoer toe te laten.

„Ten einde de afdoening te bespoedigen der verzoeken, welke worden gedaan om deze gunstige bepaling te zien toepassen, noodig ik U uit, om bij voorkomende gelegenheid, zooveel magelijk, aan de belanghebbenden mede te deelen, dat bij een adres, houdende het verzoek, om, tegen het verminderd regt, landbouwersgereedschappen in te voeren, moet worden opgegeven, volgens wiens uitvinding of verbetering het in te voeren werktuig is ingerigt of uit welk land hetzelve herwaarts wordt ingevoerd.

„Indien deze aanwijzing niet voldoende het werktuig kan doen kennen, wordt eene beknopte beschrijving van hetzelve of de bijvoeging eener schetsteekening gevorderd.

„Een en ander zal in den regel wel door overlegging van een bestaand gedrukt prospectus of catalogus gereedelijk kunnen geleverd worden."

—

De Minister van Finantien, beschikkende op een verzoek om restitutie van te veel geheven regten voor in 1854 uit de Staten van het Duitsche Tolverbond ingevoerde *Scharzwalder klokjes*, welke als *uurwerken* met het regt van *zes per cent* zijn belast geworden, terwijl de adressant vermeent, dat daarvan het regt als van *kramerij*, ad *drie per cent* der waarde, verschuldigd zou zijn, heeft beslist dat de heffing van inkomend regt als van *uurwerken, klokken, pendules enz.*, naar behooren, overeenkomstig de bepaling der wet, heeft plaats gehad, en dat er mitsdien geene termen bestaan tot het verleenen van restitutie van vermeend te veel betaald inkomend regt; zijnde voorts de vereischte orders uitgevaardigd, dat te dezer zake eene gelijkmatige heffing van regten plaats hebbe.

—

De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft aan belanghebbenden bekend gemaakt, dat bij de Regering eene officiële mededeeling is ontvangen van het voornemen der Engelsche en Fransche gouvernementen, om, ingeval van voortduring van den oorlog met Rusland, tegen het aanstaande voorjaar de Russische havens aan de Witte en Baltische zeeën gestreng te blokkeren, zoodra de oorlogschepen weder in die wateren post zullen kunnen vatten. De blokkade zal een aanvang nemen onmiddellijk na de aankomst der oorlogschepen ter plaatse hunner bestemming, en zal, zonder uitzondering en met de uiterste waakzaamheid, worden gehandhaafd.

Voorts is nog aan de Regering kennis gegeven, dat de Engelsche en Fransche admiraals in de Zwarte zee van hunne gouvernementen bevel hebben ontvangen om de blokkade van de monden van den Donau uit te strekken tot alle havens van de Zwarte en Azowsche zeeën, die nog in de magt van Rusland zijn, en dat die bevelen binnen den kortst mogelijken tijd zullen worden ten uitvoer gelegd.

—

Gister zijn van regeringswege, ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, verzonden opgaven betrekkelijk den handel en de scheepvaart van Groot-Britannie en Ierland, over de maand en negen maanden eindigende den 10 October 1854.

Door 66 der voornaamste ingezetenen van de gemeente Heerlen is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal het volgende adres toegezonden:

Mijne Heeren!

Geven met verschuldigden eerbied aan U, Mijne Heeren, te kennen: de ondergeteekenden, alle ingezetenen der gemeente Heerlen, hertogdom Limburg.

Bij eene vroegere gelegenheid, werd door den Raad dezer gemeente, als het verlangen uitdrukkende der ingezetenen, een eerbiedig adres aan uwe Kamer ingediend, ter verkrijging van afschaffing der belasting op 't geslagt en op 't gemaal.

De redenen, welke daartoe bestonden, zijn door de aanhoudende hooge prijzen der voornaamste levensbehoeften nog dringender geworden, en leiden van zelve tot het noodlottig vooruitzigt, dat vele, zeer vele huisgezinnen, langzamerhand den bedelstaf te gemoet gaan.

De Hooge Regering wil verligten; de gunstige toestand der schatkist duldt eene billijke vergelding voor zoo lang met moed gedragen lasten; doch de weg die daartoe leidt, wordt door de Regering angstvallig ingeslagen.

De adressanten vermeenen bescheiden te mogen opmerken, dat de door Regering thans voorgedragene wetsontwerpen tot vermindering van lasten, niet aan dat doel zullen beantwoorden.

Wij smeeken U, Mijne Heeren, de Regering met nadruk en ernst aan te sporen, den weg tot verligting van lasten ridderlijk in te slaan; ja, de voorstellen, die daartoe uit uw midden mogten opgaan, krachtig te ondersteunen.

Het is daarom, Mijne Heeren, dat adressanten u ootmoedig verzoeken, in het belang van zoovele handarbeidende medeburgers, wiens toestand bij den stijgenden prijs der levensmiddelen, bij den klimmenden nood van den naderenden winter, hoogst beklagenswaardig is, al wat doenlijk is aan te wenden, ten einde die onuitsprekelijke weldaad, de afschaffing van de belasting op 't gemaal en de brandstoffen, aan uwe minvermogende landgenooten te bezorgen, immers, in elk geval, één derzelve geheel uit de rei der middelen te doen verdwijnen.

De Haagsche correspondent van den *Courrier de la Meuse* meldt, dat de generaal de Lamoricière, vergezeld van een persoon, die zijn adjudant zou zijn, zich sedert eenige dagen in de residentie zou bevinden.

---

* H. M. de Koningin benevens de jeugdige Prins zijn heden middag, ten 1½ ure, van HD. buitenlandsche reis in deze residentie teruggekeerd.

---

* H. K. H. Prinses Hendrik heeft een fraai gewerkten voetenbank geschonken voor eene verloting van handwerken ten behoeve der armen te Harlingen.

---

* Z. K. H. Prins Frederik is heden morgen met den eersten spoortrein van Voorschoten naar Berlijn vertrokken, om HDs. gemalin en dochter, prinses Maria, van daar af te halen. HH. KK. HH. worden tegen den 12en der volgende maand in de residentie terug verwacht.

---

* Z. Exc. de heer Steinberg, Minister-resident van Z. M. den Koning van Hanover bij het Nederl. Hof, is heden nacht uit de residentie naar Hanover vertrokken. Z. Exc zal vermoedelijk twee maanden aldaar verblijven.

---

* Gisteren overleed alhier op 55jarigen leeftijd de heer W. H. Lignac, heel- en vroedmeester en lid der commissie van stedelijk toevoorzigt te dezer stede. Sedert den jare 1818 alhier als geneesheer gevestigd, heeft hij zich in zijne 36jarige praktijk doen kennen door zijne bijzondere kunde en zorgvuldigheid, en had hij zich de algemeene achting verworven; zoodat zijn verlies allezins betreurd wordt. Den behoeftigen bij te staan, waar hij slechts kon, was hem eene aangename taak; zijn ijver in de vervulling van de pligten, aan zijnen werkkring verbonden, onbepaald, en de heuschheid van zijn karakter wel geschikt om vele vrienden te verwerven.

Gister zijn aan het departement van Buitenlandsche Zaken uitgewisseld de wederzijdsche verklaringen, wegens de toetreding van Hannover, Oldenburg en Schaumburg Lippe tot het handels- en scheepvaart-verdrag, den 31sten December 1851, tusschen Nederland en Pruissen, ook namens het Duitsche Tolverbond, gesloten.

De Minister van Finantien heeft onder dagteekening van 9 November aan de heeren arrondissements-directeurs der directe belastingen enz. doen afgaan de volgende missive:

„Er bestaat vermoeden, dat, in weerwil van de herhaalde aanschrijvingen van het hoofdbestuur, door sommige ambtenaren soms misbruik wordt gemaakt van de hun bij de wet toegekende bevoegdheid tot benadering van ter slagting aangegeven vee, door namelijk den belanghebbende, ofschoon de waarde van zijn stuk vee naar behooren hebbende aangegeven, met benadering te bedreigen, tenzij hij zich daarvan vrijkoope, tot welk laatste door den aangever veelal wordt overgegaan, zoowel omdat hij dan ontheven is van de verpligting, om zich, tot het ontvangen van de benaderingspenningen, naar het soms ver afgelegen kantoor des ontvangers te begeven, als omdat hij er veelal op gesteld is om het opzettelijk voor eigen gebruik aangefokte vee voor zich te behouden; wordende in dat geval geen verder gevolg aan de benadering gegeven.

„Behalve dat zulk eene handeling de hoogste afkeuring verdient, en ik mij voorbehoud, die, wanneer zij ter mijner kennis komt, streng te straffen, is zij ook ten eenen male strijdig met de wet die wil, dat, wanneer eene benadering moet plaats hebben, daarvan steeds een procès-verbaal worde opgemaakt, met uitkeering der aangegeven waarde en wettelijke verhooging en met teruggaven van den accijns.

„Ik verzoek UWEd. Gestr. derhalve, de ambtenaren in dien geest te doen aanschrijven, en hun voorts te doen gelasten, om bij de opzending van elk procès-verbaal van benadering, overeenkomstig § *e* van het 4de lid der resolutie van den 25sten October 1852, no. 60 (verzameling no. 170) aan hunnen controleur tevens op te geven, wat met het benaderde stuk vee is gedaan, en in geval hetzelve aan den aangever is verkocht, voor welke prijs die verkoop is geschied.

„Verder wordt UWEd. Gestr. uitgenoodigd, om de controleurs aan te schrijven, de handelingen der ambtenaren bij de benadering van slagtvee in het algemeen, maar in het bijzonder bij die, welke met den verkoop van het vee aan den aangever zelven afloopen, naauwkeurig na te gaan, en op hunne verantwoordelijkheid te waken, dat geene praktijken, als in den aanhef dezer zijn bedoeld, plaats grijpen; zullende bij ontdekking van zulke ongeoorloofde handelingen, daarvan onmiddellijk door tusschenkomst van UWEd. Gestr., aan het hoofdbestuur moeten worden kennis gegeven."

Voor zooveel betreft de provincie Zuid-Holland, zijn door den Minister van van Binnenlandsche Zaken, dezer dagen, voor de buitengewone dienst in de correspondentie langs de dijken, gedurende ijsgang en hoog opperwater op de rivieren, in den winter van 1854 op 1855, de volgende ambtenaren van den Waterstaat aangewezen, als: te Vianen, L. A. Reuvers, adspirant-ingenieur en B. Claeijs, opzigter; te Schoonhoven, N. H. Boerrigter, ingenieur en J. H. van Echten, provinciaal opzigter; te Kampen, D. P. Berkhout, opzigter; te Gorinchem, A. Greve, hoofdingenieur, Doctor van Leeuwen, hoofd-ingenieur-titulair, P. Caland, ingenieur, A. J. Soeteman, opzigter, en twee telegrafisten (nader aan te wijzen); te Hardinxveld, J. van der Vegt, adspirant-ingenieur; en te Dordrecht, E. A. van der Straaten, opzigter.

Uit Elseneur wordt van den 9 dezer geschreven, dat Z. M. stoomschepen *Amsterdam* en *Cycloop* daar zijn ten anker gekomen, om de met granen en hennep beladen, naar Nederlandsche havens bestemde bodems door het Kattegat te slepen. Volgens berigt van 12 dezer van opgemelde plaats was, het stoomschip *Amsterdam* den vorigen dag; met zes Nederlandsche kofschepen op sleeptouw, noordwaarts vertrokken.

Als een voorbeeld van buitengewone vruchtbaarheid wordt uit Rhoon gemeld, dat op het land van den heer L. Dekker, molenaar aldaar van hetzelfde land tweemaal aardappelen gewonnen zijn, en wel de tweede maal van poters, die eerst dit jaar geteeld waren. Op hetzelfde land hebben de appelboomen twee maal gebloeid, en een van die boomen heeft voor de tweede maal vruchten voortgebragt, ter grootte van een okkernoot. De appelen zijn door de nachtvorsten nu afgevallen.

Men verneemt, dat ook de predikanten te Leijden, met Januarij eerstkomende de toga als kerkelijk gewaad zullen aannemen.

Te Amersfoort is op den 14 November jl. overleden in den ouderdom van 69 jaren de heer Mr. J. van Dam van Isselt ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, lid der Prov. Staten van Utrecht en president van de arrondregtbank aldaar.

In eene te Middelburg gehoudene vergadering van aandeelhouders in de Zeeuwsche maatschappij van stoomvaart is besloten, aan de regering eene wijziging van de concessie voor te dragen, strekkende om de dienst van Vlissingen op Antwerpen te doen vervangen door eene van Middelburg op Antwerpen.

In Vriesland zijn in de laatste week 17 runderen afgemaakt ter zake van de longziekte. Totaal 11.625.

Eergisteren werden tot leden der kamer van koophandel te Eindhoven herkozen, de heeren A. J. van Stekelenborg, F. Boex en J. Schellens.

Schiedam, 15 November. De bij de Evang. Luthersche gemeente alhier, van Harlingen beroepen predikant Ds. J. D. Siegmund Jr., is in de voormiddag-godsdienstoefening dier gemeente, op jl. Zondag, bevestigd geworden door den heer J. H. Brandes, Evang. Luth. predikant te Rotterdam, die bij deze gelegenheid eene indrukwekkende rede hield, naar aanleiding van 1 Cor. 16 vs. 10 «Hij verrigt ook het werk des Heeren.» Des avonds van denzelfden dag deed de bevestigde zijne intrede, sprekende naar aanleiding van Joh. 8, vs. 29a: «Die mij gezonden heeft is met mij.», en maakte op de buitengewoon talrijke schare een diepen indruk. (*Schied. Cour.*)

Voorst, 16 Nov. Het college van zetters dezer gemeente is onlangs door den heer controleur van Diest te Apeldoorn aangeschreven geworden, om een ondermeester in deze gemeente, die eenige lessen aan huizen van particulieren gaf, ambtshalve als huisonderwijzer aan te slaan, omdat hij weigerde uit eigene beweging een zoodanig patent te nemen.

Daargelaten de quaestie of een zoodanig persoon de bij de wet bedoelde huisonderwijzer zij, vermelden wij het bovenstaande, van hoe geringe beteekenis overigens, alléén, omdat de ijver der ambtenaren in het productief maken der belastingen onder dit ministerie van Hall, weder hoe langer hoe meer schijnt aangewakkerd te worden.

Roermond, 14 November. De gemeenteraad heeft zich bij adres tot Z. M. den Koning gewend, strekkende dat de stad, weder in het bezit moge geraken van eenig garnizoen, hetzij infanterie of kavallerie.

Maastricht, 15 Nov. Onder de heeren officieren van het 1ste regement infanterie, alhier sedert 1851 in garnizoen, loopt het gerucht vrij algemeen, dat dat regement van garnizoen zal veranderen, en vervangen worden door het 4de regement, thans in Zeeland verblijf houdende.

— De opening van de societeit *Momus* is tegen den 19den e. k. aangekondigd. Op die soirée zal zich o. a. laten hooren de beroemde violist Viuxetemps.

Correspondentie.

«Men vraagt ons, waarom wij ons, tot dusver niet gemengd hebben in de bekende zaak van Kockengen? Ons antwoord is: dat wij die zaak, bij de vele belangrijke onderwerpen, die dagelijks zijn te behandelen, van meer ondergeschikt gewigt beschouwen. Daarenboven bezitten wij *die* juiste kennis van zaken niet, welke ons tot een oordeel bevoegd zou maken. Wil men ons omtrent de zaak naauwkeurig inlichten: gaarne zullen wij ons dan daarmede bezig houden.»

Per Telegraaf.

Marseille, 16 Nov. Uit de berigten met de Sinaï aangebragt, verneemt men nog, dat op den 30 Oct., het garnizoen van Sebastopol in massa een uitval heeft gedaan. De divisie Bosquet trok om de Russen heen, die in de vesting werden terug geworpen. Het *Journal de Constantinople* deelt als een gerucht mede, dat de geallieerden bij die gelegenheid 6000 krijgsgevangenen hebben gemaakt.

Twee andere uitvallen waren den 1sten en 2den Nov. doch met denzelfden uitslag beproefd.

Daar de belegeraars eene toegankelijke bres hadden geopend, hebben de Russen zich gehaast hunne contra mijnen te doen spelen, waarop de Franschen zijn teruggetrokken en zich meer naar achteren hebben versterkt. Doch de krachten van het garnizoen zijn uitgeput door de steeds vermeerderende ziekte en het heerschende gebrek, hoewel de communicatie van de vesting aan de noordzijde nog steeds open is.

Door het schieten met de Lancaster kanonnen waren den 27sten twee fregatten in de binnenhaven van Sebastopol in den grond geschoten en verschillende andere schepen getroffen; een daarvan, *de Twaalf Apostelen*, is in brand geschoten. Generaal Kiriakoff was, naar men zeide door een bom gedood.

Nieuwe branden waren te Sebastopol uitgebroken en vele magazijnen met levensmiddelen door het vuur vernield.

Te Balaklava waren Zouanen uit Algiers en 1000 tirailleurs ontscheept.

Het weder begunstigde eene spoedige ontknooping. Er had te Konstantinopel nogtans eene aardbeving plaats gehad, en gedurende een geheele week hadden schrikkelijke stormen in de Zwarte Zee gewoed; te Sebastopol had men er evenwel weinig last van gehad, en bij het afzenden der laatste berigten begon het weder kalm te worden.

De te Konstantinopel aangekomen schepen hebben gerustsstellende berigten gebragt omtrent de eskaders gedurende dien storm. Een Egyptisch fregat had nogthans in den Bosphorus schipbreuk geleden, en de *Himilaya* had schade ondergaan. De *Mahmoudje* had eene wijkplaats gezocht in de haven van Heraclea. Het tweede konvooi met Egyptische hulptroepen was genoodzaakt geweest de haven van Alexandrie weder binnen te loopen.

De schepen, die de brigade van generaal Mayran naar de Krim overbrengen, waren den 4den in de zee van Marmora gezien.

Het Fransche linieschip *Suffren* was zonder schade te Konstantinopel aangekomen.

Een konvooi van 2000 Engelschen met paarden en ammunitie was den 11 te Malta aangekomen.

De bijzonderheden en de rapporten omtrent den slag van den 5den, worden Zaturdag te Marseille verwacht.

Eene nieuwe versterking van artillerie, bestaande uit 30 stukken, is op het punt uit Frankrijk naar Turkije te worden gezonden. Alles is te Marseille en te Toulon in gereedheid gebragt, om voor het einde der maand de 7de en 8ste divisien naar het oorlogstooneel te vervoeren. De *Jena* en de *Suffren* komen uit het Oosten terug om daarbij behulpzaam te zijn.

Parijs, 17 November. De *Moniteur*, gewagende van de bekende depêche van Menchikoff, die tot 8 Nov. loopt, houdt staande, dat de stand van zaken voor de belegeraars bepaald gunstig is, hebbende de uitslag der gevechten op 5 November den gewenschten indruk op de Russische strijdkrachten gemaakt.

Voorts behelst de *Moniteur* een decreet, waarbij de ontbrekende zesde compagnie 3de bataillon, bij 100 regimenten weder ingesteld wordt.

Advertentien.

Laatste Week!

IN DE

GROOTE ZAAL

van den heer DE VISSCHER, Kazernestraat.

Ter voldoening aan het verlangen van een aanzienlijk en geëerd Publiek, heb ik mijn vertrek nog eenige dagen uitgesteld, opdat een ieder de gelegenheid moge hebben, het eerst sedert twee dagen, doch met gunstigen bijval, gegeven

NEGER-CONCERT

te hooren, welke hunne aantrekkingskracht ook hier bewezen hebben. In LONDEN zijn die Concerten 2 jaren dagelijks met belangstelling gehoord.

Voorlaatste Voorstelling!

en op morgen, Zondag avond, ZEKERE en LAATSTE Voorstelling

MET **REICHART'S** BEROEMD

Cyclorama

VAN TYROL, ZWITSERLAND EN ITALIE.

MET MEDEWERKING

VAN HET

ZANGER-GEZELSCHAP.

In deze week zal in de EERSTE AFDEELING weder de met allen bijval opgenomene nabootsing van Instrumenten uitgevoerd worden.

Aanvang $7\frac{1}{2}$ uur. — Einde 10 uur.

ENTRÉE: 1ste rang 99 Cts. 2de rang 50 Cts.

☞ *Aan het Lokaal kunnen van 10 tot 2 ure Plaatsen besproken worden.*

(664) **REICHARDT.**

DE AFLEVERINGEN *van de zalf en pillen van Holloway hebben sedert eenigen tijd buitengewoon toegenomen.* Wij veronderstellen dus, dat de welbekende uitmuntende eigenschappen derzelven, algemeen op hare waarde worden geschat. Duizende getuigen dagelijks, dat hare uitwerking verbazend is. Zij werken zoo sterk en bepaald de eene uiten de andere inwendig, dat de gevaarlijkste ziekten en ongemakken voor hare vereenigde kracht spoedig moeten wijken.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50. Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij J. M. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam, bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. STRAATMAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede in HOLLOWAY'S Etablissementen te Londen, 244 Strand, en te New-York, 80 Maiden Lane. (665)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 17 November 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$59\frac{1}{16}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	99 [illegible]/4
Dito Certificat. .	3	$70\frac{1}{4}$ $\frac{5}{16}$	Dito 1828/1829	5	
Dito Dito . .	4	$89\frac{1}{16}$ $\frac{1}{16}$	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening. .	4	$86\frac{1}{4}$	Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	83 [illegible]/4
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$	$88\frac{7}{8}$	Dito *Hope* . . .	4	
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Stieglitz* .	5	$78\frac{7}{8}$
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$	$48\frac{1}{4}$ $\frac{3}{8}$	Certific. dito. .	6	
Frankrijk.					
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$17\frac{15}{16}$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3	$37\frac{5}{8}$ $\frac{7}{8}$ $\frac{7}{8}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. s/m.	3	$32\frac{7}{8}$ $\frac{11}{16}$			
Bew. Sp. Com.		$5\frac{5}{8}$ $\frac{11}{16}$	Metalliek . . .	5	$63\frac{9}{16}$ $\frac{5}{8}$
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	$73\frac{1}{8}$ $\frac{3}{8}$
Portugal.			Dito lett. B. . .	5	$73\frac{1}{8}$ $\frac{3}{8}$
Londen nieuwe.	3	$36\frac{1}{8}$ $\frac{1}{16}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{7}{8}$ $2\frac{9}{16}$
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$31\frac{7}{8}$ $2\frac{9}{16}$

Louisiania, bij Hope & C. 5 pct. 99; Mexic, te Lond. 3 dct. $20\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$; dito Onb. $20\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$; Gren., te Lond. Uitg. $5\frac{9}{16}$.

Bij algemeen weinig affaire verkeerde de markt heden in eene algemeen flaauwe stemming. Portug. en Oostenrijksche waren het meest gedrukt.

FRANKFORT, Donderdag 16 November. Metalliek 5 pct. 66; Spanje binnenl. 3 pct. $32\frac{3}{4}$; dito 1 pct. 18.

LONDEN, Donderdag 16 November. Consols op t. $91\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; N. Mexic. 3 pct. $21\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 66; Gren. Uitg. $5\frac{1}{2}$; Sardinie 5 pct. 88; Spanje buitenl. 3 pct. $37\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; dito Certific. $5\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$; dito Passiven $4\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 84; dito 5 pct. 95; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. $60\frac{1}{4}$; dito 4 pct. $90\frac{1}{2}$; Turksche leening 5 disc.

PARIJS, Donderdag 16 November. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 96; dito 3 pct. 71.90; Sp. binn. 3 pct. $33\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{4}$.

WEENEN, Donderdag 16 November. N. Metall. 83; N. Leen. $97\frac{1}{4}$; Nat. Leen. 87; Bankactien 1232; Lomb. 5 pct. $94\frac{1}{4}$; Zilver 27; Wissel op Londen 12.06; dito op Parijs $145\frac{1}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.